

فصل ششم: نظریه رشدی - شناختی پیازه

*پیاژه معتقد بود که نوع تفکر کودکان با بزرگسالان متفاوت است.

*روش پیازه برای درک تفکر و اندیشه های خردسالان، مصاحبه بالینی بود.

*تعدادی از روان شناسان از پیازه به دلیل تخلف از معیارهای مصاحبه و بی توجهی او به گزارش حجم نمونه و خلاصه آماری انتقاد کرده اند.

*نکته: پیازه معتقد بود که کودکان با سرعت هایی متفاوت از مراحل او عبور می کنند ولی کودکان این مراحل را در تسلسلی ثابت و تغییرناپذیر طی می کنند.

*نکته: دیدگاه کلی پیازه راجع به طبیعت، این است که تغییرات مبتنی بر رشد دارای اهمیت است. با این حال او رسش گرا نبود چون رسش گرایان معتقدند تسلسل مراحل در ژن ها نهفته است و مراحل براساس برنامه ای زمان بندی شده درون زاد آشکار می شوند، اما پیازه مراحل را مبتنی بر ژنتیک نمی دانست، بلکه معتقد بود مراحل صرفاً بیانگر روش های تفکرند که جامع تر می شوند.

فعالیت های کودکان از نظر زیستی شامل:

۱. درونی سازی یا جذب

۲. برون سازی یا انطباق

۳. سازمان دادن

***درونی سازی:** درونی سازی یعنی جذب اطلاعات و اشیاء در ساختار شناختی (مثل عمل هضم

کردن). بزرگسالان اطلاعات را با خواندن و با چنگ زدن به آن درونی سازی می کنند.

***انطباق:** برخی اشیاء به طور کامل با ساختارهای ما مطابقت ندارد بنابراین باید آن ها را انطباق

(برون سازی) یا ساختارهایمان را عوض کنیم.

***سازمان دادن:** یعنی ترکیب کردن دو طرحواره با یکدیگر (مثل ترکیب دوقابلیت نگاه کردن و

گرفتن اشیاء). ما پیوسته سعی داریم اندیشه هایمان را درنظام هایی مبهم سازمان دهیم.

نکته: پیازه معتقد بود رشد با ریش درونی یا آموزش بیرونی اداره نمی شود بلکه نوعی فرایند

سازندگی فعال است که در آن کودکان با محیط تعامل می کنند و خودشان ساختارهای شناختی جدید

را می سازند.

دوره ها کلی رشد از نظر پیازه

دوره ۱: هوش حسی حرکتی (تولد تا ۲ سالگی)

۱. مرحله اول (تولد تا ۱ ماهگی) به کارگیری بازتاب ها

۲. مرحله دوم (۱ تا ۴ ماهگی) واکنش های چرخشی اول

۳. مرحله سوم (۴ تا ۸ ماهگی) واکنش های چرخشی دوم

۴. مرحله چهارم (۸ تا ۱۲ ماهگی) هماهنگی طرحواره های ثانویه

۵. مرحله پنجم (۱۲ تا ۱۸ ماهگی) واکنش های چرخشی سوم

۶. مرحله ششم (۱۸ ماهگی تا ۲ سالگی) آغاز تفکر

دوره ۲: تفکر پیش عملیاتی (۲ تا ۷ سالگی)

دوره ۳: عملیات عینی (۷ تا ۱۱ سالگی)

دوره ۴: عملیات صوری (۱۱ سالگی تا بزرگسالی)

دوره اول: هوش حسی حرکتی (تولد تا ۲ سالگی)

نخستین دوره رشد پیازه شامل ۶ مرحله است.

مرحله اول (تولد تا ۱ ماهگی) به کارگیری بازتاب ها

*پیاژه برای ساختارهای عملی نوزادان از واژه ی طرحواره استفاده می کند. طرحواره هر الگوی عملی برای برخورد با محیط مثل نگاه کردن ، گرفتن ، ضربه زدن است. اولین طرحواره کودکان شامل بازتاب های آنان است.

*برجسته ترین این بازتاب ها ، بازتاب مکیدن است . نوزادان هرزمانی که لب هایشان با چیزی تماس پیدا کند، به طور خودکار آن را می مکند و چون کودکان همه چیز را می مکند، همه ی اشیاء را در طرحواره مکیدن درونی سازی می کنند .

*چشمگیر ترین فعالیت کودکان در مرحله ۱، درون سازی است.

مرحله دوم (۱ تا ۴ ماهگی): واکنش های چرخشی اول

*هنگامی که نوزادان به طور تصادفی با تجربه ی جدیدی روبرو می شوند ، تلاش می کنند آن را تکرار کنند و در این زمان واکنش چرخشی اتفاق می افتد.

*مثال: دست کودک به طور تصادفی با دهانش تماس پیدامی کند و هنگامی که دست به پایین می افتد کودک تلاش می کند آن را برگرداند .

*اکثر واکنش های چرخشی اول از قبیل مکیدن شست، شامل سازماندهی دو طرحواره حرکتی یا جسمانی است که قبلاً از یکدیگر مجزا بوده اند . این مرحله شامل هماهنگی بخش هایی از جسم خود نوزاد است.

مرحله سوم (۴ تا ۸ ماهگی):

*واکنش های چرخشی دوم هنگامی اتفاق می افتد که نوزاد رویداد جالبی را خارج از خود، کشف و بازسازی می کند.

*مثال: کودک به طور اتفاقی با پایش عروسک بالای تختش را تکان می دهد پس بار دیگر این عمل

را تکرار می کند و صحنه ی تکان خوردن عروسک را تماشا می کند و از آن لذت می برد.

*پیاژه ،واکنش های چرخشی دوم را «**پایداری مناظر جالب**» نامیده است.

مرحله چهارم(۸ تا ۱۲ ماهگی) هماهنگی طرحواره های ثانویه

*در مرحله ۳ ،نوزاد برای دستیابی به چیزی عملی را انجام می دهد ولی در مرحله چهار دو طرحواره

مجزا را با یکدیگر هماهنگ می سازد تا نتیجه لازم را بدست آورد.

*مثال: زمانی که کودک می خواهد قوطی کبریت را بردارد اما مانعی جلوی آن قرار دارد ،در این زمان

کودک مانع را کنار می زند و قوطی را برمی دارد یعنی دو طرحواره مجزا، کنارزدن مانع و برداشتن را هماهنگ می کند.

مرحله پنجم(۱۲ تا ۱۸ ماهگی): واکنش های چرخشی سوم

*در مرحله ۳ ، نوزادان عمل واحدی را انجام می دهند تا به نتیجه ای واحد برسند یا منظره جالبی

پایدار بماند. در مرحله ۴، آنان دو عمل مجزا را برای بدست آوردن نتیجه ای واحد انجام می دهند، اکنون

در مرحله ۵، آن ها اعمال متفاوتی را برای دستیابی به نتایج متفاوت تجربه می کنند.

*مثلاً نوزاد به شکل های مختلف به میز ضربه می زند تا صداهای مختلف را بشنود.

*در این مرحله کودکان با آزمایش و خطا به نتیجه جدید می رسند.

مرحله ششم(۱۸ ماهگی تا ۲ سالگی) : آغاز تفکر

*در مرحله ۵ کودکان اعمالشان را تغییر می دهند و نتایج آن را مشاهده می کنند. ولی کشفیات

آنان با اعمال جسمی مستقیم اتفاق می افتد . در مرحله ۶، کودکان موقعیت ها را، قبل از اینکه عملی را

انجام دهند به نحوی درونی تر ارزیابی و درباره ی آن فکرمی کنند.

*تنها در مرحله ۶، است که کودکان قادر به تقلید تأخیری، یعنی تقلید از مدل‌هایی که ساعت‌ها یا روزها از مشاهده‌شان می‌گذارد می‌شوند.

رشد پایدار شئی

*در خلال مرحله ۱ و ۲ نوزادان هیچ مفهومی از وجود اشیای خارج از خود ندارند. اگر خود یا شئی از میدان دید آن‌ها خارج شود، فقط چند لحظه به همان نقطه که آخرین بار شئی را دیده بودند خیره می‌شوند. خارج شدن از حوزه دید نوزاد معادل با خارج شدن از ذهن اوست.

